

11. Войнаренко М. Формирование инвестиционной политики на основе инновационных региональных кластеров / М. Войнаренко // Бизнес-партнер. – 2008. – № 2 (101). – С. 9-10.

12. Богма О.С. Національний кластер - новий шлях для прискорення економічного та інноваційного зростання України. / «Вісник економічної науки України» № 1, 2006, з. 127-133.

13. Вишлова-Пилева І. І. Територіальні кластери як інструмент підвищення ефективності регіонального управління: зарубіжний досвід. / І.І. Вишлова-Пилева // Матеріали науково-практичного семінару «Кластери як інструмент регіонального розвитку», м. Феодосія, 16-20.07.2012 р.

Тюленева Ю.В., Сергиенко Т.С.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Рассмотрена экономика Украины и дана оценка перспективам развития отраслей экономики с учетом современных евроинтеграционных процессов. Исследовано формирование кластерных моделей и их влияние на развитие регионов и страны в целом.

Ключевые слова: экономика, отрасль, рынок, кластер, кластерная модель, конкурентоспособность.

Tiulenieva I.V., Serhienko T. S.

MODERN STATE AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF ECONOMY OF UKRAINE

It is considered economies of Ukraine and estimation of prospects of development of industries of economy from the account of modern European integration processes. Forming of cluster models and their influence is investigational on development of regions and country on the whole.

Keywords: economy, branch, market, cluster, cluster model, competitiveness.

Шевченко Т.Є.

доц., к.т.н. ФММ НТУУ «КПІ»

Савченко О.І.

студент ТЕФ НТУУ «КПІ»

АНАЛІЗ ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

У статті надана характеристика енергетичної галузі України, проаналізовано стан та особливості паливно-енергетичного комплексу, досліджені економічні та екологічні проблеми галузі, висвітлені причини низької ефективності використання природних ресурсів та особливості і

проблеми розвитку енергетичної галузі України, визначені проблеми та наслідки залежності національної економіки від іноземних постачальників паливно-енергетичних ресурсів, підкреслена необхідність диверсифікації джерел та шляхів постачань палива, проаналізований стан заборгованостей споживачів енергетичній компанії, наведені приклади використання альтернативних джерел енергії та підтверджена ефективність їхнього використання при умові впровадження «зелених» тарифів. За результатами дослідження виявлені основні причини, що призвели до появи економіко-екологічних проблем вітчизняної енергетики, до яких можна віднести відсутність впровадження в енергетичну галузь технічних, технологічних, економічних та управлінських інновацій, недосконалість законодавства та відсутність стимулювання споживачів до заощадження теплової та електричної енергії.

Ключові слова: енергетична галузь, економічні проблеми, екологічні проблеми, альтернативні джерела енергії, природні ресурси, паливно-енергетичний комплекс.

Вступ. Стабільність економіки будь-якої сучасної країни в першу чергу залежить від безперебійної роботи енергетичної галузі, яка забезпечує можливість діяльності промисловості, об'єктів соціальної сфери, а головне-постачає світло та тепло в наші помешкання. Енергетичний комплекс України – це основа функціонування і розвитку національної економіки, забезпечення цивілізованих умов життя населення, тому технічний, технологічний та інтелектуальний потенціал цієї галузі повинен знаходитися на високому рівні.

Україна – одна з найбільших за територією, численністю населення і ресурсним потенціалом країн Європи, член Організації Об'єднаних Націй, член багатьох інших міжнародних організацій, але після здобуття статусу незалежності наша країна зіткнулася з цілим комплексом складних соціально-політичних, економічних та екологічних проблем, результати дослідження яких можуть бути покладені в основу розробки рекомендацій щодо вирішення цих проблем.

Постановка задачі. Україна належить до держав недостатньо забезпечених власними енергоресурсами. За цим показником вона поступається країнам Західної Європи, Окремими видами палива Україна забезпечена лише на 20-30 % і тільки вугіллям на 100 %. Водночас Україна має найбільш енергомістку економіку. Енергомісткість вітчизняної продукції у 4-6 разів вища, ніж у США, Японії та країнах Західної Європи. Крім того, споживання умовного палива на душу населення в Україні становить приблизно 6,5 т, тоді як у розвинутих країнах тільки 4,2 –5,5 т. Енергетика країни настільки тісно пов'язана з багатьма галузями, що перебої в роботі будь-якого з її ланцюгів впливають на всіх учасників сучасного ринку, а ефективність її функціонування визначає ефективність функціонування всіх

галузей господарства, а також так рівень та умови життя населення[1]. Підприємства енергетики належать до основних забруднювачів повітряного басейну. На їх долю припадає більше 30 % викидів шкідливих речовин від загального обсягу викидів стаціонарних джерел, в тому числі 59% окисів сірки, 27% золи, 12% окисів азоту. Таким чином протягом останніх років енергетика України зазнає важкої енергетичної та екологічної кризи, викликаної марнотратним використанням енергоносіїв, відсталими технологіями, виснаженням родовищ вугілля, нафти і газу, через що їх видобуток постійно зменшується.

Метою статті є дослідження економіко-екологічних проблем енергетичної галузі України та розробка рекомендацій щодо їх зменшення. Для досягнення цієї мети у роботі передбачено розгляд комплексу взаємопов'язаних завдань, головними з яких є: аналіз економічних проблем енергетики України; аналіз екологічних проблеми енергетики України; розробка пропозицій щодо використання нетрадиційних джерел енергії.

Результати дослідження. Розбудова державності України та входження її повноправним членом у світове співтовариство вимагають в першу чергу вирішення задачі створення сталих та надійних шляхів забезпечення паливно-енергетичних ресурсів, зменшення залежності від імпорту енергоносіїв та їх ефективного використання. Розвиток та оптимальне функціонування паливно-енергетичного комплексу (ПЕК) нашої держави є одним з найголовніших факторів забезпечення життєздатності її економіки, задоволення соціальних потреб населення.

На даному етапі Україна задовольняє потреби у природних енергоресурсах за рахунок власного видобутку приблизно на 45%, крім того функціонування українського ПЕК є проблемним та низькоефективним. Наприклад у Донбасі місцеве виробництво електроенергії здійснюється за технологічною схемою, яка дозволяє використовувати теплову енергію вугілля на рівні не вище 32%, тобто більша її частина уходить в атмосферу та охолоджує водоймища. Високий рівень транспортних, виробничих та накладних витрат, централізоване регулювання ціноутворення на електроенергію практично позбавляють енергогенеруючі підприємства економічного маневру з метою зниження витрат як у виробничій, так і в соціально-культурній сферах. Це разом з низькою ефективністю використання електроенергії не дозволяє знизити собівартість виробленої продукції та підвищити її конкурентоспроможність, а також зменшити витрати бюджетних коштів та населення на життєзабезпечення країни. Існуючий рівень доходів населення не дозволяє певній кількості споживачів своєчасно сплачувати за використану електроенергію, що призводить до кризи неплатежів. Ще однією проблемою ПЕК України є напружена ситуація в тепlopостачанні виробничих та побутових приміщень. Це пояснюється існуванням в даній сфері застарілих технологій 35-40-річної давнини. Практика показує, що загальний коефіцієнт корисної дії існуючих систем централізованого теплозабезпечення не перевищує 35-40%. Зі збільшенням

строку служби систем їх ефективність знижується через утворення накипу в тепломережах та теплоприладах. Відсутність автоматизованого зворотнього зв'язку між кількістю тепла, необхідного в даний момент часу для забезпечення заданого температурного режиму в приміщенні, та тепла, що надається тепломережею, призводить до того, що значна частина тепла при підвищенні температури зовнішнього повітря просто зникає через відчинені вікна та квартирки. Це проблеми, з якими зтикається кожен громадянин як споживач на побутовому рівні, але існує ще безліч енергетичних проблем України на державному рівні, таких як залежність від постачання імпортованого газу, недостатнє використання транзитного потенціалу і т.п [2]. По видобутку природного газу Україна знаходиться на третьому місці серед країн СНД . Його доля в структурі паливно-енергетичного балансу складає майже 22%. За об'ємом вжитку природного газу Україна займає 4 місце в світі (після США, Росії і Німеччини). При власному видобутку газу не більше 25% від об'єму вжитку держава витрачає щорік мільярди доларів на закупівлю газу для господарства. Враховуючи цю несприятливу ситуацію, країні з кожним роком все складніше розраховуватися з іноземними постачальниками. Принциповою з точки зору стабільності постачань до України природного газу і нафти є проблема диверсифікації джерел і шляхів постачань, оскільки орієнтація, що існує на Україні переважно на одну державу-постачальника Росію , не допускається ні в одній розвиненій країні. У зв'язку з цими проблемами потрібне негайне скорочення газоспоживання[3].

Одним з основних факторів, обмежуючих розвиток електроенергетики в Україні, є екологічний. Стан генеруючого обладнання ТЕС в даний час характеризується високим ступенем фізичного та морального зносу через те, що більша частина ТЕС була спроектована та введена в експлуатацію в 60-70-і роки і обладнання електростанцій не відповідає сучасним екологічним вимогам. В останній час у енергетичних компаній виникли серйозні проблеми у зв'язку з великою заборгованістю споживачів за отриману енергію. Так, у 2011 році заборгованість споживачів за електричну енергію збільшилась майже на 1,924 млрд. грн., а на початок 2012 року складала близько 11,686 млрд. грн. На сучасному етапі ситуація ще гірша та оцінюється експертами як критична. У зв'язку з цим обласні енергетичні компанії змогли розраховуватися з державним підприємством «Енергоринок» тільки на 80% отриманої електроенергії. Найбільшими боржниками є комунально-побутовий сектор та водопостачальні організації. Якщо ситуація з неплатежами не покращиться, то з'явиться загроза виникнення значної заборгованості перед постачальними компаніями, наприклад перед вугільними, які забезпечують паливом енергетику. Крім того не буде можливості проводити модернізацію та інвестування в нове обладнання енергетичних об'єктів.

Основою еколого-економічних проблем України є велика частка ТЕС, які працюють на застарілому обладнанні. Через те, що Україна не може

задовольнити власні потреби газу, вона в енергетичному аспекті стає залежною від Росії, яка в свою чергу досить вміло цим користується. Такий момент завдає сильного «удару» по економіці України. Однак вихід з такої ситуації є. В нашій державі є сприятливі умови для використання вітрових електростанцій (ВЕС), а в деяких регіонах сонячних електростанцій (СЕС). Крім того, існує досить значна кількість річок для будівництва ГЕС, що доповнює список поновлюваних джерел енергії, використання яких не тільки поліпшить екологічну ситуацію в Україні, а й зменшить її «газову» залежність від Росії та залучення великих коштів з держбюджету на газ. На даний момент вже існує декілька цікавих станцій по використанню енергії вітру та сонця.

Так, у Миколаївській області неподалік від села Дмитрівка почала робити перша черга Очаківської вітроелектростанції. Вона складається з 10 вітрогенераторів FL-2500 загальною потужністю 25 МВт. Це 10 відсотків електроенергії, котру на даний момент використовує регіон. Вже запущено 7 з 10 енергетичних установок. Ще 3 вітряні млина в складі першої черги вітроелектростанції почнуть свою роботу в найближчий час.

Перша електростанція на сонячних батареях почала свою роботу в селі Слобода-Бушанська Ямпольського району в Вінницькій області. Одночасно тут запустили відновлену ГЕС на річці Мурафа. Ці дві станції – водяна та сонячна – протягом року будуть виробляти стільки енергії, що це дозволить зекономити 1.5 мільйона кубометрів природного газу. Оскільки на даний момент за тисячу кубометрів голубого палива бюджетні організації платять по 4,6 тисячі гривень, то економія складає майже 7 мільйонів гривень. Якщо вироблену енергію використати на опалення приміщення, то протягом одного сезону нею можна опалювати більше 5-ти тисяч квадратних метрів площі. Особливістю сонячної станції побудованої в Слободі-Бушанській полягають в тому, що вона виробляє енергію навіть за непогоди. Ще однією особливістю є те, що сонячні модулі не потребують втручання людини. На даний момент запрацювали 2432 сонячні батареї, модулі яких вишикувались в 32 рядка. Обладнання та монтаж сонячної станції коштували 15,2 мільйона гривень. А чи вигідно витратити було досить великі кошти на побудову сонячної станції та вітрової?! Виходить що так. Ця вигода з'явилася після того, як вступив в дію Закон «Про «зелений» тариф». На основі цього документу енергію з відновлювальних джерел держава купляє в чотири рази дорожче в порівнянні з енергією, виробленою на атомних та теплових станціях. За кіловат.годину такої енергії на енергоринку платять 5 гривень. Це вигідно навіть при умові, що собівартість електроенергії, виробленою за допомогою сонця, складає 4 гривні. Не зважаючи на це, темпи розвитку «нетрадиційної енергетики» не досить високі через довгий період окупності таких проектів та їх високу собівартість. Вирішенням цієї ситуації є зменшення податку на прибуток в даній галузі, що забезпечить зацікавленість іноземних інвесторів в реалізації проектів з альтернативних джерел енергії на території України.

Останнім часом вітчизняні фахівці стверджують, що при наявності інвестицій в Україні можна збільшити видобуток власного палива. Так, у найближчі 3-5 роки видобуток газу можна підвищити до 30-32 млрд. метрів кубічних, а протягом найближчих 10 років - повністю забезпечити потребу у газі. Крім того, фахівцями визначені ділянки для видобутку сланцевого газу, розроблені проекти з розширення видобутку газу з шельфів Чорного моря.

Висновки. Проведені дослідження економічних та екологічних проблем енергетичної галузі показали, що однією з головних причин такої складної ситуації є відсутність впровадження у дану сферу технічних, економічних та управлінських інновацій. Інноваційна діяльність, як і будь-яка інша сфера господарювання, потребує чіткої правової регламентації.[4]. Тому можна зробити висновок, що базовим моментом у вирішенні цих проблем повинно стати удосконалення законодавства у сфері інноваційної діяльності, а саме: врегулювання політики стимулювання суб'єктів інноваційної діяльності шляхом звільнення їх від податку на прибуток та ПДВ від господарської діяльності на чітко визначену суму; впровадження «зелених тарифів», пошук перспективних нових джерел енергії; оновлення технологій в енергетичній галузі; впровадження енергозберігаючих заходів; диверсифікація імпорту енергетичних ресурсів, Енергозбереження слід розглядати як один з основних напрямів підвищення ефективності функціонування економіки країни. Відомо, що вартість виробництва та розподілу одиниці енергоресурсу у 2-4 рази вища, ніж витрати на її заощадження. До того ж, енергозбереження визнано найбільш ефективним напрямом зниження впливу на навколишнє середовище через зменшення шкідливих газоподібних викидів, викидів твердих часток та теплового забруднення довкілля. Ефективна реалізація енергозберігаючих заходів неможлива без створення в державі сприятливих макроекономічних та політичних умов, ефективного нормативно-правового забезпечення політики енергозбереження в Україні, дієвих інституціональних та організаційно-технічних умов. Нормативна база енергозбереження повинна передбачати ефективне використання політики стимулювання енергоефективності та інвестицій, економічного механізму енергозбереження та його нормативно-технічної бази (стандартів, сертифікатів, галузевих нормативів тощо).

Список використаних джерел

1.Федишин Б.П. Економіка енергетики: Навчальний посібник для студентів енергетичних спеціальностей вищих навчальних закладів. – Тернопіль.Астон. – 160с.

2.Воробьев И.Е., Фоменко А.Л. Электроэнергия из органических топлив (обзор, прогнозы, экономика).Пособие для теплоэнергетиков// -Киев: Энергетика и электрификация, 2002. – 280с.

3. Шелегеда Б.Г. Экономические проблемы в условиях транзитной экономики / Шелегеда Б.Г., Кравцова Л.В./Вісник Донецького університету. Серія В. Економіка і право. - 2002. - №2-1.

4 Витвицкий Ф.А. Что там в подземных кладовых?// Голос Украины.11 апреля, №59(5309) - С.13.

5.Урядовий кур'єр//Енергія інновацій//<http://www.ukurier.gov.ua/>

Шевченко Т.Е.

доц., к.т..н. ФММ НТУУ «КПІ»

Савченко А.И.

студент ТЕФ НТУУ «КПІ»

АНАЛИЗ ЭКОНОМИКО-ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ПРОБЛЕМ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ УКРАИНЫ

В статье представлена характеристика энергетической отрасли Украины, проанализировано состояние и особенности топливно-энергетического комплекса, исследованы экономические и экологические проблемы отрасли, отражены причины низкой эффективности использования природных ресурсов, особенности и проблемы развития энергетической отрасли Украины, определены проблемы и последствия зависимости национальной экономики от зарубежных поставщиков топливно-энергетических ресурсов, выделена необходимость диверсификации источников и путей снабжения топливом, проанализировано состояние задолженности потребителей энергетической компании, приведены примеры использования альтернативных источников энергии и подтверждена эффективность их использования при условии применения «зеленых» тарифов. По результатам исследования выявлены основные причины, которые привели к появлению экономико-экологических проблем отечественной энергетики, к которым можно отнести отсутствие внедрения в энергетическую отрасль технических, технологических, экономических и управленческих инноваций, несовершенство законодательства и отсутствие стимулирования потребителей экономить тепловую и электрическую энергию.

Ключевые слова: энергетическая отрасль, экологические проблемы, альтернативные источники энергии, ВЭС

Shevchenko T.E.

assistant professor, candidate of Engineering, FMM NTU «KPI»

Savchenko O.I.

student TEF NTUU «KPI»

ANALYSIS OF THE CONSEQUENCES OF UKRAINE'S ACCESSION TO THE WTO ON THE DEVELOPMENT OF STEEL INDUSTRY

In the article the given description of power industry of Ukraine, the state and features of fuel and energy complex is analyzed, the economic and ecological problems of industry, lighted up reasons of low efficiency using natural resources and feature, problem of development power industry of Ukraine, certain problems and consequences dependence of national economy, are investigational from the foreign suppliers of fuel and energy resources, underline necessity diversification of sources and ways of supplies of fuel, analyzed state of debts of users a power

company, the examples of the use of alternative energy sources and confirmed efficiency of their using are resulted for the condition of introduction of «green» tariffs. As a result of research found out principal reasons, which resulted in appearance ekonomiko-ecological problems of domestic energy, to which it is possible to attribute absence of introduction in power industry of technical, technological, economic and administrative innovations, imperfection of legislation and absence stimulation of users, to the economy of thermal and electric energy

Keywords: power industry, ecological problems, alternative energy sources, WPS.
